

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	1 frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	— — — — —	2 frt.

Felelős szerkesztő:

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Alku a nemzet bőrére.

* * * Mindenesetre hangzatos czimet adott Tisza Kálmán rossz szelleme annak a pártnak, mely immár 30 éve gazdálkodik, jobban mondva garázdálkodik az ország erkölcsi és anyagi javaiban, midőn szabadelvűnek nevezte el magát. Hogy mennyire érdemelte ki e szép nevet, az ma már nyílt dolog mindenki előtt. Hiszen ennek a szabadelvű rendszernek, mely hereként ül és hizlalja magát nemzetünk nyakán, lidércnyomását érzi már a népnek minden rétege, zugolódik is szerte a hazában a kézműves és iparos, a birtokos, földmivelő és munkás egyaránt. Tudja, hogy valami sorvasztó baj van a nemzet testében, melyet ki kellene irtani, hogy ismét egészséges lehessen, de nem meri vagy nincs ereje a metsző kést kezébe venni, mert a hatalomra féltékeny szabadelvűség mig egyrésztől vasmarokkal fojtogatja agyon a polgárság jogait, másrészt a jogok birtokában megmaradtakon kénye szerint gyakorolja sokszor a legdurvább erőműtani mutatványokat csendőreivel, katonaságával, a főispánok és szolgabírák egész ha-

dával, felhasználva a megfélemlítésre minden alkalmasnak kínálkozó eszközt.

Innen van, hogy a mi népünk már gondolkozni sem tud, vagy legalább is nem mer. Elöl szurony, hátul puskatus, minden oldalról a hivatalnoki kar s a mindenható Tarnóczik paragrafusai figyelmeztetik nem épen a legkíméletesebb módon az alkotmányos jogok gyakorlására egybegyűlt polgárságot, hogy mily kellemes a szabadságot élvezni a — kormánypárti oldalon.

Különösen most, mióta a hétköznapi ruhába öltözött Bánffy-kormány uralkodik a helyzet felett, fejlődött ki az alkotmányos választásnak e különben már nem egészen új divatu fajtája, a nyitrai, stomfai és giráltyi szennyes mandatumok, Bánffy kormányképességének mindmennyi fényes bizonyítványai.

E manőverekben bizik most is a jeles kormányelnök, kinek összes államférfiai tehetsége a furfangban és az erőszakoskodásban összpontosul, midőn hivatalos kormánypárti jelölteknek — a hir szerint — csak azokat fogadja el, kik eleve ígéretet tesznek neki, hogy a 35%-os kvótát megszavazzák.

Hat millió többletet kíván évenként adni Ausztriának, hogy megmaradhasson a miniszterelnöki székbén.

Hogy keresztül viszi, szó sem lehet róla. Meg lesz teremtve az új választások alkalmával a kormánypárti többség, mely már előre megalkudott a nemzet bőrére, mely egész hidegvérrel már előre kijelenti, hogy szívesen, ~~de~~ beleegyezését azon hat millióeska teher viselésébe, melylyel a kvóta felemelése jár.

De miért is ne egyeznének ők bele? . . . Hiszen csak így tarthatják meg a hatalmat, s az előttök immár nélkülözhetetlennek látszó Bánffy kormány fényes tehetségeit hazánk boldogítására.

A terhet pedig viseli a nép. Az a szegény szavazó polgár, ki megvéve, vagy szurony fedezet alatt behajtva megválasztja őket képviselőknak.

Kivánatos volna tehát, hogy a polgárságnak független elemei résen legyenek, s a hol csak lehet, ne engedjék mandátumhoz jutni az oly könnyűvérű kormánypárti jelöltek, kik csak azért, hogy ismét bejuthassanak a képviselőházba, már jó előre elalkudták hazájukat.

TÁRCZA.

Miért mondtam le hivatalomról.

Twain Márk után

Washington 1867 decz. 2.

Lemondtam hivatalomról. A kormány — úgy látszik — tovább szándékozik haladni a régi uton, de már mégis hiányzik egy küllője a kerékének. A szenatus chonchologiai bizottságának titkára voltam és lemondtam hivatalomról. A kormány többi tagjai — úgy vettem észre — állandóan oda törekesznek, hogy engem megakadályozzának abban, hogy szavamat a nemzet tanácsában érvényesítsem — s ezért nem viselhettem tovább hivatalomat önérzetem teljes megsemmisülése nélkül.

Ha elő akarnám egytől egyig sorolni mindazon sértést, amit azon hat nap alatt, míg hivatalos minőségemben a kormányval összekötetésben állottam, rám halmoztak, elbeszélésem egy kötetet tenne ki. Kineveztek a chonchologiai bizottság titkárnak s még csak egy írnot sem adtak mellém, akivel elbillardoztam volna. De bármily bosszantó volt is, ezt még elviseltem volna, ha a kabinet többi tagjai részéről azt az udvariasságot tapasztalom, mely engem hi-

vatalomból kifolyólag megilletett volna. De ép az ellenkező történt. Ha észre vettem, hogy valami tárcza főnöke hibás utra tévedt, akkor féretéve mindent hozzá siettem, megpróbáltam észretéreneni, amint kötelességem parancsolta. S egyetlen egyszer sem kaptam elismerést. A képzelhető legjobb indulattal mentem egyszer a tengerészeti miniszterhez és így szóltam:

— Uram, én tovább nem nézhetem, hogy Farragut admiralis egyebet sem tesz, mint Európában sietve kóborol, mintha kiránduláson volna. Nos, a dolog magában véve nagyon szép, én azonban nem úgy fogom föl. Ha nincs semmi végezni valója, akkor hívassa haza. Egyáltalán nincs semmi célja annak, hogy egy ember egész flottát vigyen magával egy kéjutazásra. Nagyon is sokba kerül. Megjegyzendő, hogy semmi kifogásom kéjutazások ellen, aminőket tengerészisztek rendeznek, kéjutazások ellen, amelyeknek józan céljuk van, kéjutazások ellen, a melyek nem költségesek. Nem bánom járják be a Missziszipit egy tuta-jon . . .

Csak hallani kellett volna, hogy kitört! Azt hihette volna bárki, hogy valami bünt követtem el. Én azonban nem ijedtem meg. Azt mondtam, hogy egy ilyen kirándulás kevésbe kerül, köztársasághoz illő egyszerűséget árul el

és teljes biztonságot nyújt. Azt mondtam, hogy efféle békés kirándulást semmi egyben nem létesítheti oly czélszerűen mint tutajon.

Aztán azt kérte tőlem a tengerészeti miniszter, hogy ki vagyok s mikor tudtára adtam, hogy a kormányval összekötetésben állok, tudni akarta micsoda minőségben. Én azt válaszoltam, hogy egyelőre, anélkül, hogy ezen kérdésének különös volta fölött megtenném megjegyzéseimet, amennyiben ugyanazon kormány egy tagja intézte hozzá, csak annyit hozok tudomására, hogy én a szenatus chonchologiai bizottságának titkára vagyok. Erre aztán kitört a vihar. Az lett a vége, hogy megparancsolta, takarodjam elől e s máskor a magam hivatalos ügyeivel törődjem. Eleinte az volt a tervem, hogy megbuktatom őt. Azonban így rajta kívül mások is bűnhődtek volna, magamnak sem lett volna haszon a dologból, így hát letettem róla.

Azután a hadügyminiszterhez mentem, aki eleinte nem is akart elfogadni, csak mikor megtudta, hogy a kormányval összekötetésben állok, bocsátott maga elé. Ha olyan fontos ügyben nem járok, azt hiszem, alig jutottam volna a szemé elé. Mivel épen szivarozott, tüzet kértem tőle s aztán tudtára adtam, hogy védelmét illetőleg, melyben Lec

Ingyen fürdőt Szatmárnak.

Nines olyan év, melyben Szamos folyónk számos emberáldozatot nem követelne meg a nyári fürdés időszakában.

Csak a napokban is egy 16 éves leány merült el fürdés közt a Szamosba visszajöhetetlenül s ezt már számos szomorú eset előzte meg az idén.

Megdöbbenve halljuk, olvassuk a katasztróphákat s aztán másnap, harmadnap napirendre térünk felette, mintha mi sem történt volna.

Ez ninesen rendjén. Foglalkoznunk kell tehát az évenként visszatérő szerencsétlenséggel s hatóságnak s közönségnek gondoskodni a módokról, hogy azokat lehetőleg megakadályozzák.

Drága kincs az élet, bármily nyomorúságos is legyen az, s megérdemli, hogy a városi hatóság, a mely a polgárok adózásából ezeket költ nem egyszer fényűzési dolgokra, még áldozatok árán is védje meg az életet s hatásos praeventív intézkedésekkel állja útját a veszélyeknek, még ha könnyelműség is idézi elő azokat.

A Szamos egyes helyeinek kiczövekelése, — amint szomorú események bizonyítják — magában véve nem felel meg a célnek. Ki kellene hirdetni, és büntetés terhe alatt is megtiltani a fürdést a kiczövekelte helyeken kívül. Még ez sem volna elég. Éber ellenőrzéssel, czirkáló rendőrközegeknek örködésével érvényt is kellene szereznie a tilalomnak. Így talán mégis meg lehetne menteni évenként egy néhány emberéletet.

Van azonban egy sokkal hatásosabb módja is a veszedelmek megelőzésének, melyet más nagyobb városokban már régen alkalmaznak: **Ingyen szabad fürdők felállítás.**

Ugyan mibe kerülne a városnak, amely

tábornok és társainak föltételeit részesíti, semmi kifogásolni valóm nines, azt az utat és módot azonban, ahogy a tábornok az indiánok elleni harcokat folytatja, nem helyesíthetem. Azt mondtam, hogy harcok módora nagyon is hézagos. Neki inkább inkább összességben kellene szorítania az indiánokat — valamely alkalmas helyre összeszorítani, ahol mindkét fél elegendő táplálékot kaphat s ott aztán általános vérfürdőt létesíteni. Mondtam, hogy indiánt mi sem győz meg annyira mint egy általános vérfürdő. Ha a vérfürdőt nem akarja, akkor legbiztosabb hatása az indiánoknál, a szappan és az iskoláztatás. Szappan és iskoláztatás nem oly gyors hatása, mint egy vérfürdő, de ha huzamosan alkalmazják, annál halálhozóbb; azért egy félig agyonvert indián még felépülhet, de ha iskolába jár és mosakszik, elébb utóbb beadja a derekát. Ez aláássza az egészségét megrendíti létének alapjait.

— Uram — szóltam végezetül — itt az idő, amikor a vérfagyasztó szigor szükségsszerűvé vált. Adjon minden indiánnak, aki sikságainkat pusztítja, egy darab szappant meg egy ábécét s aztán hagyja őket elhullani! A hadügyminiszter azt kérdezte tőlem, tagja vagyok-e én a kabinetnek. Én azt mondtam: igenis mégpedig nem csak olyan adinterim kinevezett hivatalnok. Azt kérdezte továbbá, hogy minő hivatali viselkedés és én azt mondtam, hogy a szenatus conchologiai bizottságának titkára vagyok. Erre megparancsolta, hogy engem hivatali méltóság megsértése czimén tegyenek börtönbe és egy nap legszebb részén át csak ugyan nélkülöztem is az édes szabadságot.

fával úgy is bőven rendelkezik, néhány tágas szabad fürdőt felállítani a nép számára, egyet a vasuti hid közelében, egyet a közhid közelében, egyet a honvéd kaszárnya közelében?

Mennyire előmozdítaná ez a fürdés kedvet is, és ezzel a közegészséget éppen a munkás osztálynál, a melynek erre igen nagy szüksége van?

Hiszen városunkban, a mely nyáron át nem tud kiszabadulni a portengerből, a fürdés s felüdülés valóságos életszükség.

Micsoda más felüdülési mód kínálkozik még Szatmáron a nyári időben a fürdésen kívül? Nines kiránduló helyünk. Ninesen alkalmas központban séta-terünk. Ninesenek parkjaink. A vagyonosabb intelligensebb elem még elhüszölhet valahogyan a kávéházak, kaszinók kertjeiben, s megtalálja sokszor nem irigylendő, de mondhatni egyetlen nyilvánosabb szórakozását. De a nép hol szórakozzék? Hol üdüljön fel a terhes nyári munka fáradalmi után?

Idéje, hogy neki is nyujtsunk már valamit. Gondoskodjunk helyről, hol jól érezze magát.

Egy haladó várostól, a mely oly sokat áldoz közművelődési, szépészeti stb. czélokra, méltán megvárhatja a nép, hogy az ő közegészségére, tisztos szórakozás, felüdülés iránti szerény igényeinek kielégítésére is áldozunk valamit. A legtöbb város, ha már más egyebet nem nyujthat, a hatóságilag gondozott valamely üdítő helyen hetenkint legalább népzenét fizet és tart fenn. És nem sajnálja érte az áldozatot.

Vajjon nem lehetne-e a színház, a czirkusz stb. engedélyekért szedett díjakat ily czélokra fordítani? Nem lehetne-e a rendőri és egyéb kihágásokért mért büntetés pénzeiket is erre használni fel s egy alapot terem-

tőnbe és egy nap legszebb részén át csak ugyan nélkülöztem is az édes szabadságot.

Erre csaknem elhatároztam magam, hogy jövőre egy szót sem szólok és hagyom, hogy a kormány tovább haladjon a maga sikamlós lejtőjén. De kötelességem parancsolt s én engedelmeskedtem. Megjelentem a pénzügyminiszter előtt.

Ő így szólt:

Mi kell önnek?

Erre a kérdésre felhagytam minden további elővigyázattal. Rumpuncs feleltem én.

Uram, szólt ő, hivatalos ügyben jött, adja elő a dolgát és pedig lehetőleg kevés szóban.

Ekkor én azt mondtam, hogy nagyon rosszul esik nekem az, hogy ő nem állotta a beszéd tárgyát oly kiméletlenül megváltoztatni, mert ez a föllépése rámnézve sérelmes: de hát a fenforgó körülmények között én hajlandó vagyok ettől eltekinteni s azonnal a dologra térek. Erre hosszabb előadással megleckéztettem őt költségvetési jelentésének szokatlan hosszúsága miatt. Azt mondtam, hogy nagyonis hosszadalmasan, czélszerűtlenül s együgyűen van szerkesztve, ninesenek benne leírások, költészet, érzés hősök, drámai bonyadalmak, képek mégcsak fametszetek sem. Nines olvasóközönsége, az bizonyos. Kérve kérem, ne tegye sommivé hirnévét avval, hogy ilyesmit ad ki. Ha az irodalomban sikereket akar elérni, akkor nagyobb változatosságot lehellen szerezniyeibe. Kerülje a száraz részletezést. Fölhoztam hogy a naptár közkedveltsége ép a költeményeiben, talányaiban s prózaságaiban gyö-

teni, a mely kevés pótlással fentarthatná az ingyen fürdőket?

Hiszszük, hogy polgármestereink, akiknek oly finom érzéke van minden iránt, ami a közönség javára szolgálhat, erre is kiterjeszti figyelmét s kezdeményezőleg fog fellépni e téren. X.

Városi közgyűlés.

Ismeretes olvasóink előtt azon terv, mely az ecesdi lóp lecsapolását czélozza, de ismeretes azon veszély is, mely a munkálatba vett terv fogantatásával városunkat és vidékünket fenyegeti!

Hogy tehát a város érdekei kellőképen megvédessenek, első sorban a népgyűlés később a főispán elnöklete alatt megtartott értekezlet adott nyílt kifejezést ama kívánságnak, hogy a lecsapoló társulattal szemben Szatmár város és vidéke érdekei lehetőleg megvédessenek. Ezen értekezlet kifolyása volt a f. hó 28-án megtartott rendkívüli bizottmányi közgyűlés, melynek egyedüli tárgyát a Homoród, Sospatak és Balkány vizek elvezetésére készített vízrendezési társulati tervezetre eszközölt észrevételek képezték.

A Homoród és mellék vizeinek levezetésére nézve a folyammérnöki hivatal u. is három tervezetet dolgozott ki, melyek közül a társulat a földmívelésügyi miniszterium ajánlatára az a. tervezetet fogadta el. — A városi hatóság megbízásából Pekánovics Imre folyamszabályozási társulati főmérnök Nagy-Váradról a helyszínen tett tanulmányai után betérjesztette figyelemre méltó szakvéleményét, mely teljes világosságot vet a társulat által elfogadott ugynevezett a. tervezetre.

Ezen szakvéleményből meggyőződött a közgyűlés, hogy a munkálatokkal járó nagy terheken kívül kiszámíthatlan veszély háramlik a városra és vidékére, ha a Homoród esatornát az a. terv szerint vezetik be a Szamos medrébe. A jogügyi vélemény és a műszaki észrevétel a tervezet ellen rövid vonásokban a következő:

kerezik s a költségvetési jelentésébe, ha egy pár talányt és apróságot okosan beszó, evvel sokkal kapósabbá teszi, mint minden jövedelmi tétellel, bár mennyit tesz is bele. Mindezeket a legbarátságosabb hangon mondtam s a minisztert mégis heves fölindulás fogja el. Még azt merete mondani, hogy számár vagyok. A legnagyobb elkeseredettséggel legyalázott és kijelentette, hogyha még egyszer az ő ügyeibe avatkozom, az ablakon dob ki. Én azt válaszoltam, hogy inkább veszem kalapom és távozom, ha nem részesítenek azon figyelembe, mely engem hivatalom után megillet, és csakugyan el is mentem. Ő is ép úgy tett, mint az ujdonsült írók, ezek is megvannak győződve, hogy mikor első kötetjüket kiadják, jobban értik a dolgot, mint bárki más. Efféle emberek sosem akarnak okos szót hallani.

Az egész idő alatt, míg a kormányval összeköttetésben állottam, úgy tetszett, hogy hivatalos ténykedésemet sohasem érvényesíthetem a nélkül, hogy bajba ne keveredjem. Pedig nem tettem semmi egyebet, nem törekedtem semmi másra, mint amit hazámra nézve üdvösnek tartottam. Lehet, hogy a rajtam ejtett sérelmek fulánkja igazságtalan és rosszakaratu következtetésekre vezet; azonban teljes biztonsággal láttam én azt, hogy a belügyminiszter és a pénzügyminiszter s a többi hivatalaltársaim már jó eleve összeküdték, hogy engem az államkormányzattól kitarjanak. Egyetlen egy minisztertáncban vettem részt, míg a kormányval összeköttetésben állottam. De elég volt nekem ez az egy is.

A közszemlére kitett a., tervezet a víz-jogi törvényt alapelveiben támadja meg, mert a hivatolt törvény oly vizmű építését nem engedi meg, mely egy másik területnek károsodását idézi elő; már pedig ezen terv keresztül vitele ugy Szatmár városára, vala mint a Szamos balparti részére teljesen végzetessé válhatik. — Az Ecsedi lap lecsapolásának ténye a városra nézve közönbös, itt a belvizek szabályozásának szüksége fenn nem forog, Szatmár város tehát nem fogadhat el oly tervezetet, mely a várostól külön álló érdekek szolgálatában, a város és vidékének károsodását eredményezné. Igaz ugyan hogy ez a legolesőbb tervezet, de a társulat hasznára nem lehet egy virágzó várost és vidékét a bizonyos veszedelembé sodorni. Továbbá a tervezet keresztül vitelével oly változások állanak be, melyek a Szamos balparti résznek fejlődését teljesen lehetetlenné tennék. Alaki szempontból sem fogadható el a tervezet, mert az oly felületet és hiányos, hogy az érdekelték nem győződhetek meg a valóról s abból a tényállást megállapítani egyáltalán nem lehet. Annyi azonban bizonyos, hogy a társulat ezen tervezet keresztül vitelével nyerhet egy pár százezer forintot, de Szatmár város és vidéke milliókat veszíthet!

A közgyűlést d. u. 3 órakor Simontsits Béla főispán megnyitván, Hérmán Mihály polgármester felolvasta a tervezet ellen beadandó észrevételeket, melyek az alispáni hivatalhoz terjesztendőek be. Ezen átiratban a törvényhatóság a városra nézve káros, de különben is jogtalan és kivihetetlen a., tervezet elvetését kéri s egyuttal utasíttatni kívánja a társulatot újabb tervezet elkészítésére, melyben Szatmár szab. kir. város érdekei legalább is a c., tervezet szerint volnának megóvándók. — Az egyhangú határozat után közgyűlés egy bizottságot küldött ki a fejlemények figyelemmel kísérésére. **R.**

A kath. tanügy ünnepnapjai.

— Két közlemény. —

II.

3. A kath. tanítók orsz. kongresszusának harmadik kiemelkedő mozzanata volt

Az ajtón álló szolgálja nem is igen akart bebocsátani, csak mikor kérdeztem, hogy a kabinet többi tagjai benn vannak-e már, nyertem bebocsáttatást. Ő azt felelte, hogy itt vannak s azzal én beléptem az ajtón. Csakugyan mindnyájan jelen voltak; de engem senki sem kínált meg székekkel. Szemeikkel méregettek, mint egy hivatalos tola-kodót.

Az elnök így szólt:

— Nos, uram, hát Ön ki?

Átadtam névjegyem s ő olvasá:

— Twain M. a senatus chonchologiai bizottságának titkára. Aztán jól megnézett tőtől talpig, mintha sohasem hallott volna rólam.

A pénzügyminister így szólt.

— Ez az a tola-kodó számár, aki avval jött hozzám, tegyek jelentéseimbe költeményeket, talányokat, apróságokat, mint ahogy a kalendáriomban szokott lenni.

A hadügyminister ezt mondta:

— Ez az a félbolond, aki tegnap nekem azt javasolta, hogy az indiánok egy részét iskoláztatással irtsam ki, a többit mészároltassam le.

A tengerészminister így szólt:

— Ezen fiatal emberen felismertem azt a személyt, aki e héten nem egyszer beavatkozott az én ügyeimbe. Sehogy sincs kibékülve avval, hogy Farragut tengernagy egy egész flottát vitt magával — mint ő mondja — kőjutazásra. Javasolata bizonyos kirándulást illetőleg tutajon sokkal örültebb, semhogy érdemes volna rá szót vesztegetni.

En így szóltam:

Komlóssy Ferenc kanonok beszéde, a mely egyenes felelet számba ment az állami tanítók kongresszusán elhangzott államosító nyilatkozatokra.

„Nekünk kath. tanítóknak — így szólt a többi közt — első sorban hangoztatnunk kell a vallásos nevelésnek szükségességét, mert nem lehetünk apostoli harszosai ama törekvéseknek, melyek az egyházat el akarják választani az iskolától, vallást a neveléstől. (Zajos helyeslés.) Ezen talán osodálkozni senki sem fog, hisz e törekvéseknek egy felekezet sem barátja.

Nem lehetünk-e szerint mi sem hivei az iskolák államosításának, már csak azon oknál fogva sem, mert az iskolát mint annexum ecclesiae-t tekintjük. Hazafias szempontból semmi ok sem lehet az államosításra legalább a katolikusoknál nem. (Élénk helyeslés.) A katolikusoknál ninesen nemzetiség, a mi Magyarországon katolikus, annak magyarnak kell lennie, azért nagyon szomorú, hogy pl. akkor, mikor a nemzetiségek megrendszabályozásáról van a szó, jöllehet az ütlegek másnak vannak szánva, nekünk kell fejjajdulnunk, mert indirekte mégis csak minket ütnek; hazafias szempontból sincsen ok az államosításra, hisz közel egy évezreden keresztül csakis felekezeti iskolákban nevelkedtek fel hazánk legkiválóbb fiai, kosorus írók és költők, nagy tudósok és böles államférfiak egyaránt, a mint azt a történelem is fényesen igazolja. (Zajos éljenzés.)

De nem adtunk okot a beavatkozásra sem, mert iskoláink a törvény színvonalán állanak, a királyi tanfelügyelők, a miniszteri biztosok legjobban dokumentálhatják ennek igazságát, a minthogy kifogást leg-rikább esetekben emelhettek. (Ugy van!) Mi csakis jogainkhoz ragaszkodunk, a törvényeket respektáljuk, azokba semmit bele-

— Uraim, látom, itt az a hangulat uralkodik, hogy hivatali működésem minden tényét a legrosszabb színben tüntessék föl; látom továbbá, hogy itt az a hangulat uralkodik, hogy engem föltétlenül megakadályozzanak abban, hogy szavamat a nemzet gyűlésében érvényesítem. Semminemű értesítést nem kaptam ma. Véletlenül tudtam meg csak, hogy ministertanács van. Azonban hagyjuk e dolgokat. Semmi egyebet nem akarok tudni csak ezt: ministertanács-e ez vagy nem?

Az elnök igenlőleg válaszolt.

Akkor — mondtam én — térjünk hát azonnal a tanácskozás tárgyára s ne pazaroljuk a drága időt avval, hogy egymás hivatali működését elég illetlenül kisebitjük.

Most megszólalt legjobb indulatu hangján a belügyminister:

— Fiatal ember, ön nyilván távedésben van. A congressusi bizottságok titkárai nem tagjai a kabinetnek. Sőt — bármily különösnek tűnjék is föl — a Kapitolum ajtón-állói sem. Ép ezért, bármily óhajandó is, az Ön több mint emberi bölesességét tanácskozásainkon törvényszerűleg igénybe nem vehetjük. A nemzetgyűlésnek el kell lennie Ön nélkül. Ha ebből valami baj keletkezik, ami nem tartozik a lehetetlenségek közé, épen az a körülmény legyen balzsam az Ön vérző szívére, hogy amit csak birt szóval, tettel megtett annak elhárítására. Áldásom kíséri önt. Éljen boldogul!

E nyájas szavak lecsöndesítették háborgó kedélyemet és én eltávoztam. De a

magyarázni nem iparkodunk, a versenytől pedig nem félünk. (Helyeslés.)

Mi is hivei vagyunk az egységes nemzeti nevelésnek és ezt a katolicizmus nagy táborában sikeresen vittük keresztül és éltet a remény, hogy még sikeresebben fogjuk keresztül vinni, hisz iskoláink, tanszékeink mellett a templom, illetve a szószék is magyarsít, az egységes nevelésnek utat nyit, a magyarság részére területeket hódít. Egységes a mi iskolánk, hisz egységes tanterv szerint tanítunk mindenütt és nem helyezkedik ellentétbe az állami tantervvel, pusztán egyes tárgyak intenzivebb felkarolásánál különbözik attól.

Tanügyünk méltatásánál nem azt tartjuk fontosnak, mit mond a törvény holt betűje, életet, szellemet akarunk önteni abba, mert sajnosan tapasztaljuk, hogy az a szellem, mely fentartója volt a magyar szellemi kulturának, mely az idealizmuson alapult, mintha idegen befolyás által meggyengült, a felfelé való törekvésben hanyatlott volna és inkább a földre, az anyagra irányozza tekintetét, mert tény, hogy a mai korszellem a realizmust táplálja, a tanügyi téren is hódít és a szellemi téren az anarchiát készíti elő.

Mi a régi tüzet a lelkesedés, az igazi vallásosság és honszerelm tüztét ápoljuk s a gyülekezésünk után mindegyikünk egy-egy szikrát viszen otthonába, hogy ott ápolja s mivelje nagygyá. Mi nem engedhetjük tehát iskoláinkba bejutni azt a sivár szellemet, mely az elméket fogva tartja; legyen az iskola egy város, a honnan ki lesz üzve az önzés és anyagi-ság. Ebben az ideális szellemben akarjuk mi nevelni az ifjúságot nemi különbség nélkül, hogy jobbak, a szép és nemes irányt fogékonyabbak legyenek, mint a mai nemzedék. Es ha már a fiuk nevelését ily irányban akarjuk fejleszteni, annál féltékenyeb-

nemzet szolgálja nem tudják, mi a nyugalom. Alighogy beléptem kapitolumi kis hivatal szobámba s helyeztem el lábaimat az asztalon, mint egy igazi népképviselő, dühösen ront be hozzám a senatus chonchologiai bizottságának egy tagja s így szól:

— Hol volt Ön ma egész nap?

Én megjegyeztem, hogy ha ehhez rajtam kívül egyáltalán valakinek valami köze van, a minisztertanácsban voltam.

— Minisztertanácsban! Nos szeretném tudni, hogy mi dolga lehetett Önnek ott?

Én azt feleltem, hogy tanácskozni voltam ott s egyszersmind nyomaték kedvéért sejtettem vele, hogy a dologban némileg ő is érdekve van. Erre elkezdett velem szemtelenkedni s azzal végezte, hogy már három napja tüvé tett engem, mert egy jelentést akart velem lemásoltatni tojaskagylók, Venuskagylók s mit én tudom, még miféle — esupa chonchologiaiba vágó dolgokról és egy lélek sem tudott felőlem semmit.

Ezzel megtelt a pohár. Ezzel lesültek titkári hivatalom minden illuziói. Így szóltam:

— Uram, hát ön azt hiszi, hogy napi hatdollárért én még dolgozni is fogok? Ha Ön ezen hiszemben van, akkor én bátor vagyok a senatus chonchologiai bizottságának ajánlani, hogy szegődtessen más valakit. Én nem leszek rabszolgája egy pártnak sem. Vegye vissza e lealázó megbízást. Adja vissza szabadságomat vagy a halált!

E percztől kezdve nem állottam összeköttetésben a kormányval. Meggyaláztatva az igazgatóság által, meggyaláztatva a kabinet által, meggyaláztatva az elnöke által

ben kell örködnünk a leánynevelés fölött, hogy jó keresztény anyákat, erkölcsös nőket és lelkes magyar honleányokat biztosítsunk a jövő ezredévének is. Ne ültessük a nők fogékony szívébe a kozmopolitizmus magvát, kössük le inkább házi tűzhelyéhez és családjához, hazájához.”

A kath. tanítók lelkes éljenzéssel csatlakoztak a kifejtett vezéreszmékhez azután tárgyalás alá vették Dreisziger Ferencz tételét. „A revidált népiskolai tanterv didaktikai alapelvei”-t s a következő határozatot fogadta el: „Keresse meg a nagygyűlés a nm. püspöki kart, hogy a már színe előtt fekvő revidált népiskolai tantervek alkalmazását a jövő tanévben elrendelni kegyeskedjék.”

Ezután 4 külön szakosztályban vitatták meg a tanítók a kath. tanügy minden ágára kiterjedő javaslatokat, a melyeket aztán a közgyűlés is elfogadott.

Kiemelkedő volt e határozati javaslatok között a Dr. Steinberger Ferencz elnöklete alatt tartott oktatás és nevelésügyi szakosztályé, a mely egyhangulag fogadta el Oberth Ágoston-nak a következő javaslatát:

„Hangsúlyozva a katholicizmus államalkotó és államfentartó erejét; hangsúlyozva a katolikus egyház ama érdemeit, hogy megteremtője s mindenkor ápolója volt a magyar népoktatás ügyének; hangsúlyozva végül, hogy a katolikus egyház volt mindenkor a tiszta erkölcsnek, a nemzeti érdelemnek és a lángoló hazaszeretnek ápolója; mondja ki: hogy a katolikus népiskolákat, mint az állam fenmaradásának legfontosabb tényezőit fentartani, szolgálni és védevi fogja, mert ez nemesak egyházi érdek — miként a mult bizonyítja — hanem hazafias kötelesség és nemzeti érdek egyaránt. Továbbá kilenez századon át szerzett jogainál fogva tiltakozik minden kísérlet ellen, a

egy bizottságnak, amelynek diszére válni törekedtem, kitértem az üldözések elől és eldobtam magamtól fontos hivatalom veszélyeit és családjeit és a faképnél hagytam vérző halaimat a veszély órájában.

Egyelőre tehát befejeztem hivatalos pályafutásomat. Ám viseljék tovább a többi titkárok, akik szívesen hagyják magokat magesaladni, viseljék a hivatal terheit. Ismeretek a különböző tárczáknál közülök százat meg százat, akiket sohasem értesítenek, hogy minisztertanács van; akiknek véleményét sohasem kéri ki a nemzet nagyjai akár háborúról, akár pénzügyről, akár kereskedelmi manipulációról van szó — mintha nem is állanának összeköttetésben a kormányval, hol napról napra ott ülnek hivatalukban és dolgoznak. Jól tudják ők, hogy személyük a nemzetre nézve mily fontos és ezt öntudatlanul ki is fejezik magaviseletükben, s fellépésükben, mikor a vendéglőben valami ételt megrendelnek — azonban dolgoznak.

Ismeretek egyet, aki mindenféle ujságból cikkeket vagdal ki s ragaszt egy gyűjtő könyvbe — néha nyolez, sőt tíz cikket egy nap. Jól van csinálja, de mégis megcsinálja úgy, ahogy tudja. Munkája fárasztó. Kiszípolozza a szellemi erőket utolsó cseppig. És mégis évente csak 1800 dollárt kap. Ez a fiatal ember avval a tehetséggel, aminő az övé, bármely más szakmában évente ezer meg ezer dollárt hozhatna össze, ha akarna. De nem — az ő szíve a hazáért dobog s a haza javán akar ő munkálkodni, míg csak egyetlen gyűjtő-könyv lesz.

mely a katolikus népiskolát megszüntetni, vagy jellegéből kiforgatni szándékozik.”

A visszautasító feleletet tehát a liberálisok államotitő törekvéseire kellő nyomatékkal adta meg a kath. tanítók első országos gyűlése.

Üdvözlőjük érte s kívánjuk hogy a meghozott határozatok valamennyi felkarolt kérdésben mielőbb teljesebbé menve a kath. tanítói kar büszkén tekinthessen első fellépésének meszire kiható eredményeire.

Helyi hírek.

— **A Széchenyi Társulat** a kir. tanfelügyelőség útján kieszközölte, hogy ovdáinak és menhelyemnek vezetői 9 frtos kedvezmény-jegy füzettel látogathassák meg mint a tanítók csoportosan a kiállítás. A csoportot a Széchenyi Társulat igazgatósága rendezi és vezeti a kiállításra. Ez ügyben a csoporthoz csatlakozni kívánók a társulat igazgatóságához forduljanak.

— **Bucusu.** Hosszu tanári működésem után nyugalomba lépve és Szatmár városából, hol 43 évi tartózkodásom alatt oly soknak szívességét, barátságát és jóindulatát hálával tapasztaltam, családi körülményeim következtében végkép elköltözvén, mindazon igentisztelt barátainak és ismerőseimnek, a kiktől személyesen bucsut nem vehettem, ez uton mondok szíves „Isten hozzád”-ot kérve tartsanak meg továbbra is szíves emlékekben és jóindulatokban. Szatmáron, 1896. jul. 29.

METZ RUDOLF

kir. kath. főgymn. nyug. tanár.

Ismeretek továbbá titkárokat, kik ugyan nem tudnak nagyon jól írni, de ismereteiket nemeskeblűen rakják le a haza lábai elé s évi 2500 dollárért nyomorognak és küzködnének. Amit ők írnak, azt gyakran le kell másolni a többieknek megegyszer; de ha valaki hazájának áldozza tehetségének javát, van-e joga nemzetének a panaszra?

S aztán vannak titkárok, akiknek ugyan nincs hivataluk, azonban kinevezetésükre várnak és várnak és várnak — türelmösen várják a pillanatot, mikor segítségére siethetnek hazájuknak — s mialatt várnak, fizetésük csak 2000 dollár évente. Szomorú — nagyon szomorú dolog. Ha egy congressusi tagnak van egy barátja, akinek nagy tehetsége és ismeretei vannak, de nincs foglalkozása, ahol azokat értékesíthesse, akkor a hazának ajándékozza őt s szerez neki valamelyik miniszteriumnál egy titkári állást. S ez az ember ott fog dolgozni egész életén át, mintegy rabszolga nemzete javára, mely ő rá soha sem gondol, vele nem törődik, okmányokkal fog bibelődni — s kap mind ezéért évi 2000 vagy 3000 dollárt. Ha összeállítom majd a különböző tárczáknál alkalmazott összes titkárok névsorát s egy kimutatást arról, hogy melyik mit dolgozik s micsoda fizetést huz, akkor mindenki meg fog győződni, hogy még mindig nincs elegendő számu titkár s a kik alkalmazva vannak, azok sem kapnak elegendő fizetést.

K. S.

— **A szatmári kath. legény-egyesület** f. évi augusztus hó 2-án tartandó táncmulatságára a meghívók szétküldettek s hatalán valaki tévedésből nem kapott, de arra igényt tart, tegyen jelentést az egyesületi elöljáróságnál vagy a Pázmány-sajtóban.

— **A kir. törvényszék** hivatala egy új bírói és egy új aljegyzői állással szaporított meg a munkahalmaz miatt. Az új állásokra pályázat van hirdetve.

— **A tanítók** vármegyénkből aug. 16-án csoportosan fognak Szatmárról Bpestre a kiállításra utazni. A díj a 400 frtnál kevesebb fizetésűeknek 5 frt 5 kr., a 400 frtnál több fizetésűeknek 9 frt 5 kr., a melyért a vasuti utazás, 3 napi szállás, reggeli, ebéd oszonna vacsorából álló ellátás és 3 kiállítási jegy jár. Sőt még egyéb kedvezvényes jegyekről is gondoskodva lesz. Azon tanítók, kik lakhelyüktől a szatmári vasuti állomást legkönyebben közelíthetik meg, a jegyfüzetet és jelvényt aug. 16-án vehetik át a tanfelügyelői hivatalban, a többi tanítók a szatmár-reszege ivonal között levő bármely vasuti állomáson csatlakozhatnak a csoporthoz.

— **A szőlős gazdákhöz.** Jövő hó — aug. 5-án délután 5 órára tisztelettel meghívom a szatmári szőlő gazdákat, a szatmári mén-telep melletti — amerikai szőlőtelepre, hol miután az e telepen szép fejlődésben levő szőlőajtványokat be fogom mutatni, egyuttal a szőlőtelepítésről s a permetezésről is előadást fogok tartani. Guzman Dénes kir. bor. felügyelő.

— **Pályázatok.** A magy. kir. országos kataszteri felmérésnél több díjnoki, felmérési növendék, illetve mérnöksegédi állás üresedésben lévén, ezekre pályázat nyitottatott Közlebbi felvilágosítást ad a pályázni akaróknak, a m. kir. 2-ik felmérési felügyelőség Vár utca 12 szám.

— **A kath. legényegyesület** 1896. évi augusztus hó 2-án, vasárnap, a „Lövelde” helyiségeiben jótékonyzélú zárkörű táncmulatságot rendez. Belépti díj: Személyenkint 60 kr. Jegyek előreválthatók: Balogh Dezső, Hronyecz Antal, Toldi István, és Morgenthal Mihály urak kereskedésében. Kezdeté este 8 órakor. A mulatság alkalmával nemzetközi postalevelezés lesz.

— **Az Isten nem halt meg!** Regény Irta: Bodnár Gáspár. Ily czímmel kerül ki pár nap mulva a sajtóból a legújabb irodalmi termék, melyet már most ajánlunk az olvasóközönség figyelmébe. A regény tárgya azon közeli korból van véve, melyben a hitelenség hazánkban is kezdi teremni fanyar gyümölcseit. Mikor a szabadkőművesség kinyitja a családok, iskolák ajtait. Mikor a hihetetlenül szaporodó aposztata papoknak tapsol a szabadkőművesség és dédelgető karjaiba veszik tudományos intézményeink. Az érdekes tárgyat úgy igyekezett a szerző feldolgozni, hogy az mély tanúsága mellett élvezetet nyújtson és főleg élénk előadásával lekösse az olvasók figyelmét. Remélni lehet, hogy a kath. sajtótól oly sokszor sürgetett tiszta kath. szellemű regényt, az olvasó közönség szívesen fogadja. A szép kiállításban megjelenő kötet ára csak 65 kr. Aki ez összeget előre beküldi, bérmentesen kapja kezéhez. Kötött példány ára 1 frt. Áldozópapoknak, míg teheti, a szokásos módon is adhatja a szerző.

— **A Szamosba** a mult héten ismét belefult egy 16 éves leány, Burján Erzszi szatmárhegyi lakos. A vasuti hid közelében merült el a mély vízbe, holttestét is meg találták már.

A szatmári m. kir. 12-ik honvéd gyalogezred részére és anyagjárandósági cikkek biztosítása iránt a m. kir. kassai III. honvéd kerületi parancsnokság által folyó évi 3991/hó szám alatt kiadott hirdetések szerint folyó évi augusztus hó 17-én Nyiregyházán a es. és kir. élelmezési raktárnál d. e. 9 órakor bizottsági tárgyalás fog tartatni. Ezen hirdetések szerint 1896. évi október hó 1-től 1897 szeptember hó 30-ig terjedő időszakra a következő termény és anyagjárandósági cikkek, az abból kitett mennyiségben szükségeltetnek; naponként 3400 gramos 16 adag széna, 1700 gramos 16 adag alom-szalma, négyhavonként 35 métermázsas ágyszalma havonként télen 30, nyáron 11 köbméter kemény tűzifa. Bánompénz fejében a szállításra ajánlott mennyiség az ajánlati árhoz számítandó értékének öt százaléka letéteményezendő. — Ezen cikkek szállítására vonatkozó és egyes vállalkozók által benyújtandó ajánlatok mintája, továbbá a szállítási feltételek iránt tájékozásul az illető hirdetések szolgálnak, melyek a m. kir. szatmári 12-ik honvéd gyalog ezrednél Szatmáron az ezred kezelő tiszt irodában betekinthetők. —

Vidék.

Nagy-Károly jul. 26.

A dalkör lerándulása. A nagy-károlyi dalkör aug. 14-én a budapesti kiállításra készül, részt venni akaró a dalkörök országos versenyében. A városi hatóságtól 200 frt. kérekezésre a dalkör, azonkívül aug. 1-én a régi kaszinó helyiségében dalestét rendez. Az efféle koldulásoknak semmi értelme. A dalkör mindenütt jelen akar lenni s nincs hozzá való uti költsége. Volt az országos dalversenyen, lement Fiuméba kölcsön vett pénzen. Ezek az utazások verték az egyesületet adósságba (700—800 frt.) s távol tartják tőle a közönség azt a részét, mely idegenkedik napi díjjal, mások pénzén utazni. A dalkör vezetőségének oda kellene hatnia, igyekezzenek itt helyben megkedveltetni az egyesületet s emelni technikai ügyességét legalább is oly színvonalra, minő a szatmári dalköré, mely társadalmilag valóban egyesítője, attractiója a társadalmi életnek, míg a nagy-károlyi dalkör dalestéi, ha mindjárt felolvasásokkal és monológokkal vannak spékelve, közönséget nem bírnak összehozni.

Nem lesz megyei segéd-orvos. A megyei főorvos mellé segéd-orvost akart a megye állítani évi 600 frt. fizetéssel, ki is jelölte ez állásra Somosi Ignác doktort. Mivel azonban ez állásra semmi szükség nincsen és 600 frt. honorariumnak nincsen fedezete, a belügyminiszter nem erősítette meg a közigazgatási bizottság felterjesztését.

Miniszteri elismerés. Palczner Ernő piarista házfő és nagy-károlyi plébános miniszteri elismerésben részesült, mert az ezredéves nemzeti ünnep emlékére 200 frt. nyi alapítványt gyűjtött össze a nagy-károlyi róm. kath. elemi iskola növendékeinek jutalmazására.

A legény egyesület aug. 2-án a „Falurosszát” adja házalapjának javára. A főszerpek Takács Ilona, Grazel István, Szabados Róza kezeiben vannak. Előadás után tánc lesz.

A nagy-károlyi főgymnasium tanári karában a jövő tanévre semmiféle változás nem történt. Igen helyes! Egyáltalán

sok a panasz a szerzetes rendeknél divó gyakori áthelyezések miatt, melyeknél nem mindig a tanítás érdeke, hanem olykor illetéktelen, a szerzet körén kívül álló elemek befolyása igyekszik érvényesülni. Efféle beavatkozások visszautasítására igen helyes, ha a tanító rendek mennél kevesebbet változtatják tanáraikat gymnasiumaikon. Ez az eset nem forog fenn ugyan Nagy-Károlyban, de még is általános örömet okozott, hogy a tanári kar együtt maradt.

A nagybányai m. kir. főgymnasiumnak hozzánk beküldött értesítőjéből a mult iskolai évről, közöljük a következő általánosabb érdekű adatokat. A főgymnasium segélyző egyesülete a mult évben alakult meg, 62 alapító, 68 rendes, 61 pártoló taggal, 4343 korona tőkével, melyhez a 68 rendes tag évenként 340 koronával járul s így az első évben 726 koronát fordítottak segélyezésre. A gymnasium történetét dr. Morvay Győző tanár írta meg. A millenium emlékére az udvaron Árpád-fasort ültettek; a bpesti tornaversenyen 30 ifju vett részt. A tanári karból irodalmilag is működtek: Vida Aladár igazgató, Lukácsi György, Dr. Morvay Győző, Lakatos Otto. Beiratkozott 273 rendes és 7 magán tanuló, az év végén maradt 257 tanuló, akik közül 85 róm. kath. 88 gör. kath. 19 gör. keleti, 20 reform. 7 ágostai, 38 izr. Minden tárgyból jeles 10, jó 42, elégséges 145, megbukott 60. A 19 VIII. oszt. tanulta az egészségtant is, a gyors írást 19, a román nyelvet 27, a szabadkézi rajzot 33. A tanári könyvtár állománya 1930 db. 4014 frt. értékben, az ifj. könyvtár 1234 kötet. Szépen gyarapodtak a többi szertárak is. A leltári összvagyon 19.630 frt.

Kölcssey szobra. A himnusz halhatatlan költőjének, Kölcseynek, Nagy-Károlyban — amint ismeretes szobrot emelnek. Károlyi István gróf adományára és buzgósága lényegesen elősegítette az emlék létesítését, úgy, hogy Kallós Ede szobornövét még ez év folyamán leleplezik. Kallós tudvalevőleg külön megbízás folytán készítette Kölcsey szobrát, melynek kitűnő alakja egyike lesz a legjobb szobornöveknek.

A csanádai kath. olvasókör és ifjuság 1896. évi augusztus hó 2-án hazánk ezredéves fennállását ünneplendő a kör javára a csanádosi nagyvendéglőben hangversenyvel egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Belépti-jegy: 1 korona. Műsor: 1. Hymnus éneklés a vegyeskar. 2. Ünnepi beszéd, mondja Kovács Lajos, a kör elnöke. 3. Költő és paraszt, nyitány hegedűn és czimbalmon. Előadják: Saueremann Józsi és Misu. 4. Magyarok Istene Petőfytől, szavalja Mellau István. 5. Dalkettős Ezerévből, éneklés Egeli Hermina és Szepacher Ferencz, harmonium kísérettel. 6. Népdalok czimbalmon játsza Saueremann Juliska. 7. Vig monolog, szavalja Horváth József. 8. Bánk Bán czimbalmon előadja Saueremann Misu. 9. Ne huzd, ne huzd, népdal, éneklés Ludescher Tivadar, kíséri Oláh Feri bandája. 10. Ezerévi ünnepi induló, előadja a vegyeskar.

A máramarosi takarékpénztár részvénytársaság ügyében már közölt kedvező fordulathoz újabb adatokról értesítnek. E szerint sikerült az összes érdekelteket kielégítő megoldási módozatot találni. A máramarosi takarékpénztár rt. jul. 26-án felszámolt és helyébe jul. 27-én új pénztézet alapítottamely átveszi a felszámoló takarékpénztár ügykörének egy részét és a hitelközvetítést azon a vidéken eszközölni fogja. Az új hitelintézet alaptőkéje 300,000 frt. amelyből a fővárosi pénz-

intézetek 185,000 frtot vesznek át. A többit az ottani vidéken helyezik el, ami annál is inkább lehetséges, mert a régi társulat igazgatósága együttesen 100,000 forint átvételére kötelezte magát. A régi takarékpénztár ügyének rendezését a kormány is elősegítette, amennyiben átvette tőle a favágási üzletet és megígérte, hogy a kincstári készletekből időnként nagyobb összegeket fog az új takarékpénztárban elhelyezni.

Az ungvári kir. kath. főgymnasiumnak hozzánk beküldött értesítője Dr. Laudon Istvánnak „Egyiptomi tanulmány ut” cz. igen érdekes leírással kezdődik. Pogány Gyula „Meteorologiai megfigyeléseket” közöl az 1895-ről. A tanári kar 24 tagból állott. Mellette tárgyak voltak: a ruthen, francia nyelv, műének, zene, szabadkézi rajz, gyors írás. A gymnasium szép nagy új épületébe szept. 3-án költözködött át. A tanári kör 20 taggal működött. Irodalmilag is munkálkodtak: Blanár Ödön, Dáni Ede, dr. Fibiger Sándor, Fülöp Árpád, Dr. Holosnyai Irén, Dr. Laudon István, Mazuch Ede, Medreczky István, Schürger Ferencz, Vajdady Géza. A tornaversenyen 50 tanuló vett részt. Az I.—V. oszt. párhuzamos volt. Az év végén volt 601 tanuló, közülök 142 róm. kath. 213 gör. kath. 8 ágostai, 44 reform. 193 izr. Mindenből jeles 36, jó 92, elégs. 337, megbukott 136.

A választási mozgalmak hullámgyűrűi a „Kelet” szerint már Ungváron is feltűntek. Amint hallja, az ungvári kerületben Kende Mihály az eddigi szabadelvűpárti ungvári képviselő néppárti programmal óhajtja magát a jövő ciklusra megválasztatni.

A nagy-károlyi kisvárdai vasút előengedmenyeseinek megbízottja Hoffmann István, budapesti mérnök, a műszaki műveleteket már elkészítette és a közigazgatási bejárás eszközölése céljából kérvényét a kereskedelmi miniszterhez benyújtotta.

A munkácsi egyházmegye névtára (Schematismus) az 1896-iki évre most jelent meg. A jelenlegi püspök Firczak Gyula ur, a főpásztorok sorában a XIX-ik, 1892 május 1-én foglalta el trónját. A plebániák száma 388, nyelvhasználat szerint ruthén 283, ruthén magyar vagy magyar-ruthén 63, magyar 40, ruthén-román 1, ruthén-magyar-román 1. Azon a területen, melyre a munkácsi egyházmegye kiterjed, van gör. kath. munkácsi egyházmegyei lélek 468,077; — római kath. 211,674; gör. kel. 223; ág. v. 26,973; helv. v. 316,315; zsidó 135,826. A munkácsi egyházmegye területén van 5 g. kath. zárda, baziliták. Az éjszakamerikai Egyesült-Államokban 18 munkácsi megyei lelkipásztor működik.

A beregszászi anyakönyvi felügyelői kerület székhelyét a belügyminiszter Beregszászról Máramaros-Szigetre, a nyiregyházai anyakönyvi felügyelői kerület székhelyét Nyiregyházáról Debreczenbe helyezte át. Ung- és Zemplénumegyéket Sátoralja-Ujhely székhelyvel külön anyakönyvi felügyelői kerületté egyesítette.

Mezőgazdák értékesítő szövetkezete. Ily czég alatt igen fontos gazdasági egyesület van alakulóban. Az egyesület célja ugyanis az lesz, hogy a mezőgazdasági terményeket közvetítse és hogy a gazdasági iparhoz szükséges cikkekkel olcsón juttassa a gazdaközönség kezeihez. Az egyesület székhelye Nyiregyházán lesz, hatásköre ki fog terjedni Szabolcs-, Bereg- és Máramarosvármegyék területére. Az alakuló szövetkezet élén Pongrácz Jenő gróf, Podmaniczky Horác báró stb. állanak.

Affendakisz elfogva. A mint előre lehet látni, a híres Affendakisz Perikles nem sokáig élvezte Marmarosnak ózondus levegőjét. Addig bolyongott a hegyek közt, míg végre megfogták. A mult vasárnap megéhezett szegény s egy öreg ruthén aszszonyt látott jönni, s ettől hosszas rimánkodásra szalonát és kenyeret vásárolt. Egy paraszttól pedig a lengyel határra vezető utat tudakolta. A vásárolt ennivalót elfogyasztva, pihenő rejtekhelyet keresett magának. Egy tágas sziklaüregeben vonta meg magát, a honnan azonban az időközben kitört vihar kimosta, s kénytelen volt egy falombja alá rejtőzni. Hétfőn reggel a német-nokrai erdőség egyik kerülőjével találkozott, a kitől a Branikuszki hegységen át a Galicziába vezető utat tudakolta. A kerülő mindjárt sejtette, hogy Affendakiszsal van dolga, azért azzal az ürügygyel, hogy majd utnak igazítja, elesalta a közeli pásztorkunyhóhoz. Mikor odaértek, a kerülő odaszólt a két pásztornak, hogy fogják el, mert ez az illető ember, a kiért 500 forintot ad a megye. A két pásttor nem sokáig kérte magát s rátámadtak Affendakiszra, a ki észrevéve szándékukat, hirtelen egy hegyesvégi kést rántott elő s azzal védekezni kezdett. Hosszas küzdelem után sikerült végre lefűlelni s átadni az ép arra járó László esendőr őrzőjének, a kik a rongyos, piszkos külsejű embert megkötözve bekisérték Taraczközre. Most már Bpsten van ismét a dutyiban.

H a z á n k.

A kath. egyesületek országos kongresszusára eddig mintegy 1500-an jelentkeztek. Jelentkezéseket még mindig elfogad a kongresszus irodája Budapest, koronaherceg-ntezs 17., Kath. Kör. Fireczák Gyula püspök ur ő mga Esterházy Miklós Móríz grófhoz intézett levelében értesíti a gróft, hogy a kongresszuson jelen lesz. A lakásokra vonatkozólag jelentjük, hogy az eddig jelentkezett tagok részére Hegedüs A, butorgyáros és fővárosi vállalkozó közbenjöttével a lakásokat már kijelöltük s legközelebb már mindenki megkapja lakás-czéduláját. A vállalkozó szivességéből még tartott fönn lakásokat kongresszusunk tagjai részére, a kik tehát hamarosan jelentkeznek, azok számára még biztosíthatunk lakást. Kongresszusunk tagjai a kongresszus ideje alatt 26 krért fognak kaphatni egy-egy ebédet. A drágaságtól való félelem se tartsa vissza tehát a kath. közönséget, hogy kongresszusunkra mennél nagyobb számmal jelentkezzenek.

Sulyos vereséggel ér fel a polgári házasságos liberalismusra azon most már bizonyos tény, hogy Mária Dorottya kir. hercegnő esküvője pusztán az egyház előtt fog történni. Az „Alkotmány” volt az első, a mely ezt a fontos hirt közölte. A liberális lapok érezvén, mily sulyos csapás lenne ez a polgári házasság átöröszakolt intézményére, siettek megczáfolni e hirt, megszólaltatták rendre liberális jogtudósait és kisütötték és karban hirdették, hogy felséges Uralkodó házunk nemes virágszáll-hajtása nem köthet mást mint először is polgári házasságot. Most aztán jön a „Wiener Abend post”-nak a hivatalos osztrák lapnak egy értesítése, a mely a következőleg szól: — „Mint hivatalos forrásból

értesülünk, Mária Dorottya kir. hercegnő ő es. és k. fenségének esküvője Orleans Fülöp herceg ő kir. fenségével ez év november hónapjában Bécsben, vagy Schönbrunban lesz.” Semmi más egyebet sem jelent e fontos hirt, mint a legfelsőbb köröknek azon hallgatag kijelentését; Nekünk nem kell a polgári házasság. Mert hát nincs semmi ok arra, miért történjék Bécsben vagy Schönbrunban az esküvő. Mária Dorottya magyar hercegnő, itt született hazánkban, Alesuthon, József főherceg másik leánya néhány év előtt, a mikor még nem volt, polgári házasság hazánkban, Budavárában esküdt. A lapok biztosra is vették, hogy Mária Dorottya hercegnő esküvője — amint ez rendes körülmények között nagyon természetes volna — itt legyen hazánkban. Hirdették is, hogy a budai Zsigmond kápolnában, majd a Mátyás templomban lesz. Nos! Sem itt nem lesz, sem ott, hanem Bécsben, vagy Schönbrunban és csak az oltárnál. Reméljük ezek után, hogy a liberálisok nem fognak többé azzal korteskedni a könnyen hívó s könnyen félrevezethető nép előtt, hogy a polgári házasság iránt a felséges uralkodó ház is lelkesül.

A néppárt mult vasárnap ismét három helyen tartott politikai nagygyűlést.

1. V á g u j helyen gr. Zichy Nándor elnöklte alatt mintegy 12—15,000 emberrel. Hatalmas tüntetés volt ez a liberalismus ellen s nagy fontosságu azért, mivel a nép legnagyobb tömege evangélikus volt, a mely lelkesen csatlakozott a néppárthoz. Az egyik szónok dr. Markovics Gyula orvos, a ki maga is evangélikus, az egész nagyhatásu beszédében azt fejtegette, hogy az evangélikusoknak saját jól felfogott érdekek is megköveteli, hogy a néppártot diadalra segítsék. Kifejté, hogy semmi olyan nincs a néppárt programjában, a mit bármely keresztény vallásu el nem fogadhatna. Ez a párt nem kath. párt, hanem keresztény párt, mely minden vallás jogait és szabadságát védi. Majd Bieliczky Jusztin beszélt a tiszta választásokról és a szöszéparagrafusról, Miesura György ügyvéd a néppárt közgazdasági programjáról, Schwertner Gyula ügyvéd a liberális egyenjoguságról. Végül Zelenyák János képviselő ragadta magával az óriási néptömeget, mely lelkesedéssel esküdt a néppárt zászlaja alá.

2. A m u r a k i r á l y i népgyűlésen mintegy 10,000-nyi nép vett részt, Apponyi Géza gróf elnökölt, a kit 60 tagu bandérium élén lelkesen fogadott a tömeg. Apponyi Géza gróf, Major Ferencz dr. orvos, Varga plebános stb. fejtegették nagy hatással a néppárt elveit.

3. A l e n d v a i nagygyűlésen Zala megyének 8000-nyi tiszta magyar népe előtt a néppárt új derék vezérfia Eszterházy Ferencz gróf elnökölt s tartott nyújtó beszédet, majd Bakonyi Elek dr. ügyvéd s Kálmán Károly lelkesítették a népet kitarásra a néppárt zászlaja mellett. Mind a három gyűlés a legnagyobb rendben folyt le s a néppárt fényes sikerei közé számítható.

A választási mozgalmak az egész országban nagy erővel megindultak. Nagy figyelemre méltó e mozgalomban Ivánka Zsigmondnak, Hontmegye hirneves protestans vezérférfiának megjelent felhívása, a mely bizonyára megyéjének határain túl is hatással lesz. E felhívásban a derék hazafi az összes ellenzék szövetségét ajánlja a nemzetrontó liberális kormányzat megdöntésére. „Az ellenzék — így szól a lelkes felhívás — csak úgy fog győzedelmeskedni a mostani uralmon levő párton, ha a nemzeti párttal köt szoros barátságot. A függetlenségiakkal megkötöttük ezt már többször. De én nem félek a néppárttal sem szövetekezni. Engem el nem riaszt a kormány és

pártja hamis vészkiabálása. Én nem félek a mi katolikus papságunkat sem, hogy magát reakcionárius és ultramontán irányzatba engedje sodortatni. S azt, hogy a vallás-politikai törvények revízióját követeli, annyira nem tartom veszedelmesnek, hogy azt magam is óhajtom és zászlómra írom; mert én is akarom, hogy a helytelenül alkotott törvények alkotmányos uton megjavíttassanak. A náppártot felekezeti harc szításával is vádolják. De kik? Akik félnek tőle, mert féltik, nem a hazát és felekezeti békét, amit maguk veszélyeztettek legjobban; de féltik saját hatalmukat. A magyar ember azonban bármilyen hitű legyen is s bármilyen buzgó hive legyen is hitének, sohasem felejtetheti, hogy mindnyájan egy haza gyermekei vagyunk s hogy csak szabad hazában lehet mindenkinek szabadon imádni Istenét. Igen, és csak így élhetünk meg az ezerévet, annyi idegen és ellenséges nemzetek közé ékelődve. Mikor a protestánsok küzdöttek vallásuk szabadságáért, egyidejűleg a katolikusok politikai szabadságait is védték s a katolikusok imádkoztak értünk, mikor autonómiánkért küzdöttünk. Az új törvények által mi is egyenlően vagyunk sujtva, katolikusok úgy, mint protestánsok s az újabb választási törvényjavaslat által pedig mi protestánsok még inkább. Ne legyen tehát közöttünk politikai háboru a hit miatt.”

Uj szerzet Budapesten. A mult vasárnap benedikálta Bogisich cz. püspök az ujonnan épült kármelita templomot Budapesten. P. Boraventura provinczialis, ki már az előző napon Budapestre érkezett, a reggeli órákban szép beszédet intézvén az új rendházba helyezettettekhez, P. Soós Istvánt bizta meg a házfőnöki teendőkkel és a conventet megalakította. Kilencz óraker jelent meg Bogisich cz. püspök, ki fényes segédlettel végezte a szertartást ötven fehér ruhás lánykától körülvéve. A benedictió után szép beszédet mondott az egybegyűltettekhez, mely a kármelita rend történetét, czélját, hivatását vázolta rövid, velős szavakkal. A beszéd után volt az ünnepélyes szent mise, mely alatt az Orsoliták növendékei énekeltek. Utána P. Brunó győri prior és a provincziális esendes misét mondtak. — Délután négy óraker P. Soós István házfőnök mondott szivreható beszédet, mely alatt könybelábadt a hivek szeme. Ugyanacsok ő tartotta az ünnepélyes veesernyét és a „Te Deumot”. A kis templom és környéke zsufolva volt a hivek seregével, kikre valóban Isten áldása lesz a jó atyák működése. Este a közel fekvő házakat többen kivilágították. A győriek közül P. Soós István, P. Krizosztomusz és P. Ágoston helyeztettek Budapestre, kik mellett még két testvér lakozik az új kolostorban.

A kiegyezésre vonatkozólag állandóan tarja magát a hirt s mind bizonyosabbnak látszik, hogy Bánffy megígérte beleegyezését a közös költségekhez való hozzájárulás hányadának (quotának) 35%-re fölemelésébe. A liberálisok arról vádolják a néppártot, hogy az osztrák reakcióhoz szit. Ime hol kell osztrákabb a liberális Bánffy kormánynál, a mely nemzetünk nagy kárára oly készségesen hajt fejet a méltánytalan osztrák követeléseknek, csak hogy a kormányon maradhasson? A Bánffy-kabinet továbbá beleegyezett a petróleum-vám felemelésébe és lemondott a független vasuti tarifa-politika inaugurálásának jogáról; óriási konczessziók, melyekkel és a kvóta felemelésével szemben nem áll arányban a fogyaszt-

tási adók tekintetében állítólag elért kedvező eredmény. De míg ekként Ausztria sokat kap, a ravasz Bánffynak gondja volt arra, hogy a már nagyon alkalmatlan agráriusokkal elhitthesse, miszerint nagy vívmányokat eszközölt ki számukra. Ez volna az őrlési engedély részleges eltörlése és az osztrák kormány azon platonikus értékű ígérete, hogy a műborgyártást és a műbor forgalomba hozását Ausztria területén tilalmazni fogja. Az őrlési engedély eltörléseért azonban legott megvizsgálja a malmokat azzal, hogy másban — valószínűleg kiviteli prémiumok útján — nyernek kárpótlást.

Néppárti protestánsok. A bácsmezei Petrovácz község protestáns lakosai kérést intéztek a néppárt központi irodájához, hogy náluk augusztus hó 23-án néppárti gyűlés tartassék. Hiába ijeszgeti tehát a liberális kormány a protestánsokat a néppárttal, azok belátják, hogy egyedül ez az a párt, mely felekezeti különbség nélkül a nép igazi javát akarja.

Elítelt anyakönyvvezető. Borsod vármegye fegyelmi választmánya, Farkas Gerő tiszta-tarjáni jegyző anyakönyvvezető többszörös nagymérvű hivatali szabálytalanságok miatt hivatalvesztésre ítélte.

Tilos a piros. A mult napokban történt Szabadkán, hogy Tari „polgári tisztviselő” egy iparos legényt menyasszonyával csak azért nem akart polgári „aldásban” részesíteni, mivel az egyébként tisztességesen öltözött vőlegény nem fehér, hanem piros ingben mert előtte megjelenni s a szegény kovácslegényt, a kire édes anyja ez alkalomból a kovácslegények viseletéhez képest a legszebb piros inget adta, hazakergette, hogy fehér inget vegyen magára s csak ezután „kötötte össze” őket . . . a polgári házasság nagyobb dicsőségére. Figyelmeztetjük a jegyepárokat, hogy valahogy meg ne jelenjenek ezután az anyakönyvvezetők előtt piros öltözetben, . . . lévén e szín rájuk nézvést vadító hatással.

Zsidók a néppárt mellett. A várnai zsidók küldöttségileg megjelentek Nededzen Zmeskál Zoltán volt alispánnál, a néppárt egyik vezérférfiánál és kinyilvánították, hogy teljesen egyetértenek Zmeskál azon szavaival, melyeket Várnán a néppárti gyűlésen mondott el a vallásszabadságra vonatkozólag.

Forradalom kicsiben. Említettük már egyszer, hogy a kispestiek hogyan boszulták meg magukat a kispest-budapesti viczinális vasuton, a mely igen drágán, 30 kron akarta csak Bpestre vinni a szegény munkásokat. Hát alapítottak egy omnibus-részvénytársaságot, (egy részvény 5 frt) a mely aztán 12 krért is elvitte a munkásokat Bpestre. A vasut emiatt májustól 20,000 frtot vesztett. Alkuba bocsátkozott az omnibusz-részvénytársasággal s kénytelen-kelletlen leszállította a vitel díjat ő is 12 kr-ra. Mikor már ekkép meg volt az egyesség, a tulbuzgó rendőrség avatkozott a dologba, az omnibuszt nem engedte be Bpestre, aminek az lett a következése, hogy a fölbőszült munkások megrohanták a vasutat és két kocsit izre-porrá zúztak. Így csinálódik a — szociálizmus.

Krokodilus Magyarországon. A fumei czápának veszedelmes konkurrensé támadt a Vágban. Ruttkán és Szucsányban ugyanis a közönség azt hiszi, hogy ott a Vágban krokodil tartózkodik, a mely Zsolna tájékán valami állatseregletből szabadult volna ki. Szucsányban egy halász látta is, de nem ismerte fel az állatot, s csak elbe-

szélése után jöttek rá, hogy az krokodil lehet és nem más. A Vágban való fürdést, mint Zsolnáról jelentik, a hatóság eltiltotta s az ismeretlen állatra vadászatot is rendeztek, de eddig eredmény nélkül. Hangját, mely krokodiléhoz hasonló, gyakran hallják az ingoványból.

Szerencsétlenség. A budapesti földalatti villamos vasutnál jul. 24-én 3 koesi kigyuladt és elégett. A vilamos vasut vonata a Gizella-térről zsufolva indult: az Andrássy utnál a vonat kigyuladt és megállt. A füst, hőség kiállhatatlan volt az alagutban; a jajveszékélés iszonyu. Ekkor az utánna jött vonat odaérkezett és ezt egész az Oktogon tégig tolt. Ekkor ez is tüzet fogott s lángba borult. A közönség menekülni igyekezett de ekközben hire terjedt a szerencsétlenségnek és óriási tömeg lepte el az állomást és gátolta a menekülőket kijutását, sőt lerohant az alagutba. A rendőrség a forgalmat megszüntette, sőt katonaságot rendeltek ki a rend helyreállítása czéljából. Dunster kalauz elájult a sötétségben; két katonát szintén fojtogatni kezdett a füst. Emberélet azonban nem esett áldozatul.

Tanítónők férjhez menése. Esztergommege közigazgatási bizottságának mult hétfőn tartott ülésén Gesztáger Berta férjzett Midler Rezsóné felebbezését tárgyalták. Esztergom iskolaszéke tudniillik határozatilag kimondotta, hogy ha a nevezett tanítónő férjhez megy, állását elveszti, mert az iskolaszék férjes tanítónőt nem tűr meg. Gesztáger Berta daczára annak férjhez ment s a határozatot megfélebbezte. A kérdéshez többen hozzászóltak, mire a bizottság nagy szótöbbséggel megsemmisítette az iskolaszéknek a férjhezmenetet tiltó határozatát.

Az új házasság. Egy a belügyminiszteriumban készült statisztika szerint az „új rend” első 8 hónapjában 460 zsidó-keresztény házasság kötöttet. Ezen számból a vőlegény 194 esetben volt keresztény és 266 esetben zsidó. Az 1895. évi október-decemberi időszakban a 245 zsidó-keresztény házasság közül 81 eset, vagyis a házasságoknak csak 33 százaléka volt olyan, a midőn keresztény vőlegény vett el zsidó menyasszonyt s a zsidó vőlegények száma a keresztény vőlegények számánál kétszeresre magasabb volt: az 1896. évi január—május havi időszakban ellenben a keresztény vőlegények által zsidó menyasszonyokkal kötött házasságok száma már jelentékenyen meghaladta a zsidó vőlegények és keresztény nők között kötött házasságok számát.

Külföld.

Zarándoklat. A katolikus hitélet ébredésének Bécsben, igen szép tanujeül szolgált azon fényes zarándoklat, mely f. hó elején Mária Czelbe rendeztetett. Két jézustársasági atya vezetése alatt 1000 férfi ment a hirneves kegyhelyre minden rang és osztályból. Az utat gyalog tették meg A kegyhelyen mindannyian meggyóntak s áldoztak, visszatérésük előtt a fényes zarándoklat befejezéseül Kolb jázustársasági atya nagyszerű beszédet intézett a buzgó hívallókhöz.

Miksa herceg pappászentelése. Miksa szász herceget, György szász herceg fiát s a szász király unokaöccsét julius 26-án, vasárnap szontelték kath. pappá Eichstädtben. A herceg jelenleg 26 éves.

A jogi tanulmányok végeztével doktor jurissá promoveáltatott, majd mint tiszt szolgált a szász hadseregben. Közben bizalmas barátságot kötött Wahl püspökkel, kinek buzdítására elvégezte a theológiát. Az ujonnan szentelt herceg legközelebb — a drezdai templomban — tartja meg első szent miséjét.

A német katolikusok 43-ik nagygyűlése augusztus hó 23. és 27-ik napjai közt fog megtartatni, Dortmund városában, a német nagyipar egyik gőcpontjában Érdekes megemlíteni, hogy Dortmund városában egy-két évtized előtt alig volt ezer katolikus egy ideiglenes templommal. Most már 50 ezer kath, hívó van ott, 3 plebánia templommal s több kápolnával. Van több kath. intézete és 20 kath. egylete.

Az antiszabadkóműveskongresszus, mely olaszországi előkelő hívek támogatásával f. é. szeptember 29-től október hó 4-ig Urient városában fog megtartatni, igen fényes lefolyásnak ígérkezik. Már eddigelé száznál több kath. egyesület jelentette be delegátusának érkezését. Ugyancsak 12 bíboros és nagyon sok érsek és püspök tett ígéretet, hogy minden körülmények közt meg fog jelenni. Olaszország példájára már több kath. országban külön bizottság alakult a kongresszus sikeresítésére. Az olasz bizottság Turinban alakult, Franciaország katolikusai Párisban, Spanyolországé Valenziában, Portugáliában Lisszabonban alakult meg. A trienti helyi bizottság mult esütörtökön tisztelgett Valussi herceg a püspöknél, ki hatékony támogatásáról biztosította.

A szociálisták, a kik nem ismernek sem vallást sem hazát, jul. 24-én nemzetközi gyűlést tartottak a franciaországi Lille városában. De pörül jártak. A lakosok mintegy 40.000 tömeg a megérkezett német szociálistákat: „Éljen Franciaország! Le Németországgal” kiáltásokkal fogadták. A diákok pedig megrohanták őket, veres zászlóikat széttépték, véres verekedés lett a dolog vége s számos elfogatás.

A liberális párt, a mely oly csufos vereséget szenvedett a keresztény párttól Bécsben, megkísérlé a napokban újra szervezni magát, de csak újabb bomlásáról adott bizonyosságot. Stájerországban kellett volna megtartani a szervezkedési érkezetet. Meg is nyitották a gyűlést; azonban a bizalmi férfiak nagyobb része bejelentette, hogy a liberális párt programjával ma már Stájerországban nem lehet híveket fogni s ők magok is kilépnek a párt kötelékéből mire a szervezkedő gyűlés fel is oszlott. Így lesz ez nem sokára Magyarországon is.

Eltűnt negyven millio. Párisból nagy botrányról érkezik. hir Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a város kasszáiból negyven millió frank hiányzik. Ez a hiány azonban nem sikkasztásból keletkezett, hanem inkább a községtanácsnak könnyelmű gazdálkodásából és bizonyos nagy alapoknak meg nem engedett fölhasználásából. A párisi községtanács tudvalevőleg szociálista s istentelen. Nincs tehát mit esdálkozni azon, hogy ily könnyelműleg bánik a közvagyonnal.

Közgazdaság. Háztartás.

A gabona ára a mult évihez képest nem csak nem emelkedett, hanem jelentékenyen csökkent. Mig tavaly a buza métermázsája 6

frt 95 krral kelt, ma az őszi terminusra 6 frt 30 krral adják a búzát. A gazdáknak valóságos csapásként nehezede emez állapotnak okát sokáig a tengeren tuli túltermelésnek tulajdonították. De nem ez a valódi ok. Hiszen míg 1894-ben az egész világon 912 millió hektoliter buza termett, az idén csak 824 milliót várnak. Hanem fő oka a börze-spekuláció, a mely az árakat mesterségesen nyomja le. Gazdasági helyzetünknek vigasztalan voltához járul még azon sajnos tény, hogy az állattenyésztés is évről-évre hanyatlik. Míg 1884-ben 22 millió darab volt az állatállomány, ma ezen szám 14 év alatt 16 millióra szált le, holott pedig ezen idő alatt marhavész sem pusztított.

Jókai csodaszere. A koszorus költő legujabb hasznos tanácsokat ad a magyar gazdáknak, különösen a gyümölcstermelőknek s megismerteti a thanaton nevű dohánylugot, az ő csodaszereit, a melylyel évek óta védelmezi a gyümölcsfáit a férgek ellen. Ez az a csalhatatlan szer, a mivel minden földfelett élő kártékony férget egy pillanat alatt meg lehet ölni. Több év óta próbálom a thanatonnal védekezést a barackok, szilvafélék és rózsák milliónyi levéltettüi ellen, reggel még grünpánzöld az egész fa a százezernyi bogártól, a thanaton-permetezés után este terítve van a föld a fehér bőruktól. A thanatont a magyar kormány készített olyan formán, hogy az erős amerikai dohányleveleket, a melyeket Virginiából, Kentuckyból behozat, szivarra alakítás előtt kilugoztatja. Ennek oka az, hogy a mig a magyar dohányban a nikotintartalom csak egy perczent, legfőlebb másfél, addig az amerikai dohánylevélben hat százalék a nikotin. Ezt ilyen szűz mivoltában magyar ember el nem szívja. Öt százalék nikotint tehát ki kell belőle lugozni. Ezt a dohánylugot jól elzárt bádokokba leszűrve, lehet kapni a királyi dohánykereskedelmi részvénytársaságnál (Budapest, Nagykorona-utca 25.) Egy kilo ára egy forint, öt kilós dobozokban 3 frt. Egy hold buzaföldnek a hesszeni légytól megszabadítására kell tíz kiló thanaton, tíz hektó vízben fölolvastva. Ez kerül holdankint hat forintba. A fecskendezéshez kell egy kereken járó fecskendőgép hosszú kaucsuk-tömlővel, a mivel egy ember megöntözheti a vetéstáblát, a hogy szoktuk megöntözni a kertet. Nem lenne jó próbát tenni vele Magyarországon is? Ez kiirtja a szipolyt is, ugy mint a czeczidoniát.

Különfélék.

A Máriakép és egy főispán. Széles Magyarországot érdekelni fogja, mily meglepetés egy magyar vitézi ruhába öltöztetett liberális főispánnak a Mária-kép?

Az eset még a hódoló fölvonuláskor történt, midőn Pest-Pilis-Solt és Kis-Kun egyesült vármegye kurucz ábrázatu főispánja, Beniczky Ferencz a pestmegyei bandériumot mint egy Botthyán kuruczgeneralis vezette. Az ő vitéz lovagi kíséretében valának a váczziak is. A váczziak azzal különböztették meg magukat a többi pestmegyei banderistától, hogy a mellükre tűzték ordó gyanánt, Vác város csinosan kiállított czimerét, ebben a czimerben van a Szűz Mária képe.

A pápaszemes főispán éles tekintete azonnal megakadt a jelvényen, mert egy szépen festett nőt pillantott meg, s ezek iránt a főispán ur mindig meleg érdeklődéssel viseltetik. Azonnal közelebb vezette lovát Gajári Géza váczzi polgármesterhez és ekkor szinte megrémülve látta, hogy a jelvényen Mária képe van!

— Hát ti Mária képét tűztétek fel? kérde a meglepett főispán.

Mire Gajári, a ki különben vicces ember, azt felelte:

— Mi néppártiak vagyunk, kegyelmes uram!

— Csak nem? — szól reszkető hangon a főispán, habár tudta, hogy a váczzi polgármester liberalizmusa iránt semmi kételye nem lehet.

De Gajári látva, hogy a kegyelmes ur várja a további felvilágosítást, sietett őt megnyugtatni, hogy Szűz Mária képe benn van a város czimerében és ezért jelentek meg a váczziak ezzel a liberalizmusnak nem tetsző jelvénynyel.

A katolikus sajtó érdekében.

Fechan chicagói érsek egyházmegyéje papjaihoz körlevelet intézett, a melyben azoknak lelkőkre köti, hogy hiveiket rosz irányu lapok olvasásától visszatartsák s buzdítsák őket a katolikus sajtó erélyes támogatására. Az érsek levelének üdvös hatása máris mutatkozik, a mennyiben a „Wanderer” meleghangu cikkben felszólítja az amerikai katolikusokat, hogy tekintettel az egyháznak az Egyesült Államokban való nehéz helyzetére s a rája várakozó küzdelmekre, érdekeik képviselése és támogatása czéljából mielőbb katolikus napilapokat létesítsenek. Vajha ezt a példát mindenütt követnék.

A bot az iskolában. A berlini legfőbb közigazgatási bíróság érdekes elvi jelentőségű döntvényt hozott a minap egy tanító dolgában, a kit följelentettek, mert megverte tanítványát. A porosz bíróság így határozott: „A tanító kétségkívül jogosítva van érzékeny testi megfenyítésére tanítványainak. És pedig úgy az iskolában, mint az iskolán kívül, miután a gyerek az iskolán kívül is iskolai fegyelem alatt áll. Hasonló joguk van a lelkészeknek is, mint hitoktatóknak. Tanítói megfenyítés birói eljárás tárgya csak akkor lehet, ha a tanítványnak látható és jelentékeny megsérülésével járt. Ilyen sérüléseknek azonban csakis azok tekintendők, a melyek a tanítvány egészségét vagy életét veszélyeztetik. Véraláfutások, kék foltok vagy hurkák azonban nem ilyen sérülések, miután az érzékeny büntetés szükségképen mindig ilyen következményekkel jár.”

Szerkesztői üzenetek.

S. J. Vettük, de még nem olvastuk át.

Cz. Nem kaptuk meg. Talán a postán tévedt el. Ezért nem közölhetjük — nagy sajnálatunkra — sem az egyiket, sem a másikat.

Terményárak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	5	50	—	—
Kétszeres	4	20	4	—
Rozs	3	90	—	—
Árpa	3	60	3	40
Zab	4	80	4	60
Tengeri	4	60	—	—
Kása	8	50	9	—
Fehér paszuly	4	50	—	—
Tarka	4	—	—	—
Szilva	—	—	12	—
„ füstölt	—	—	—	—
Repcze	—	—	—	—
Krumpli zsákja uj	1	—	—	80
Szalonna	—	—	—	—

Egy bolti álvány
40 fiókkal,
két pultasztal
és hozzá tartozó mellék
stélas
100 frtért eladó
Majláth-utca 1 szám.

BEER SÁMUEL

első szatmári aszfalt és mützeméntlapipar vállalata
 SZATMÁR, GYÁR ÉS IRODAHELYISÉG: RÁKÓCZY-UTCA 2.

Elvállal mindennemű **aszfalt, betton, gramisterosszó,** és **ezementlap-burkolatokat** jótállás mellett a legjutányosabb árban. Ez általam készített jó munkákról elismerő leveleket a T. közönségnek rendelkezésére bocsájthatok, fenti vállalatok kivételére magamat ajánlva maradtam kiváló tisztelettel.

Beer Sámuel vállalkozó urat ki nálam az aszfalt és betton munkálatokat készítette mind szolid és jellemes egyént bárkinek a legjobb meggyőződéssel ajánlhatom, Domahidy Ferencz ny. főispán.

T. Beer Sámuel ur a kápolnába készített ezement-lap és betton burkolások igen jól sikerültek fogadja ezért elismerésem. Szakasz, 1895. Müller Jakab plébános.

A Szatmár-hegyi görög kathol. templom ezement-lappal fenti vállalkozó által lett készítve kötelességünknek tartjuk szolid és sikeres munkájáért elismerésünket nyilvánítani az egyház nevébe. Papp György főgondnok.